

● ● ● ● Vlak voor de jaarwisseling verleenden de Chileense autoriteiten hun goedkeuring aan het opzetten van een International Center of Excellence (ICE) voor 'beter voedsel'. Het gaat om een joint venture van Wageningen UR en een aantal Chileense partijen, bestaande uit overheidsinstellingen, universiteiten en bedrijven. De samenwerking draait om 'beter voedsel', om verpakkingen en consumentengedrag en om voedsel-veiligheid; vandaar dat het centrum inmiddels te boek staat als ICE Food.

Hoe een dioxinecrisis een kans werd Chili: voedselveiligheid als pijler van samenwerking

Chili streeft ernaar om in 2017 bij de tien grootste exporteurs van landbouwproducten te horen, op basis van specialiteiten zoals zalm, wijn, fruit en varkensvlees. De vorming van het ICE Food past daarin. Alleen de meest gerenommeerde buitenlandse partijen worden uitgenodigd voor een Center of Excellence en in het geval van voedsel is dat Wageningen UR. De Chileense overheid draagt de komende tien jaar ruim € 11,7 miljoen bij.

schade en schande wijs geworden. In 2008 is het land getroffen door een dioxineschandaal in varkensvlees. Die gebeurtenis zette een stortvloed aan ontwikkelingen in gang die nog eens duidelijk maken dat een crisis ook een kans is.

Want op zoek naar expertise om de problemen het hoofd te bieden, kwamen de Chileense autoriteiten vlot bij Nederland uit, dat in 1999

'Kansen voor keuringinstellingen en certificeerders'

Als handelsnatie heeft Chili zich een goede uitgangspositie verworven door met landen die bijna 90% van het mondiale BNP produceren een vrijhandelsverdrag te hebben. Voor de export van landbouwproducten zijn de Verenigde Staten en Europa van groot belang, mede door het tegenseizoen waarin Chili produceert. Maar het land realiseert zich terdege dat de werkelijke groei gehaald moet worden uit de export naar Azië. De export van fruit in die richting liet het afgelopen jaar bijvoorbeeld een groei zien van bijna 40%.

Samenwerkende laboratoria

Kwaliteit en voedselveiligheid zijn van groot belang voor het uitbouwen van de marktpositie in Azië. Japan, Korea en China zijn veeleisende markten met wantrouwige consumenten. Chili is wat dit betreft door

en 2004 immers zelf grote problemen had op dit vlak. Initiatieven werden opgezet zowel op publiek als privaat terrein. Ron Hoogenboom, Teamleider Contaminanten binnen het Rikilt (instituut voor voedselveiligheid), werd aangetrokken als consultant en het Rikilt ging testen doen op het Chileense varkensvlees. De Chileense SAG, de Nationale Dienst Landbouw & Veeteelt (vergelijkbaar met onze nVWA) beseft dat een eigen laboratorium noodzakelijk was en richtte dat in met behulp van Nederlandse expertise.

Opzienbarend was het initiatief van het analyselaboratorium Labser, dat op zoek naar kennis over dioxine ook uitkwam in Nederland, bij het bedrijf Bio Detection Systems (BDS) te Amsterdam. In het jaar 2000 opgericht door de toxicoloog Bram Brouwer,

wordt het bedrijf omschreven als een 'gifdetective in de strijd voor veilig voedsel' en heeft het vooral op het gebied van dioxines een reputatie opgebouwd. BDS ontwikkelde een geheel eigen detectiemethode. Daarvoor worden cellen gebruikt die vergelijkbaar zijn met lichaamscellen. "Die cellen hebben we voorzien van de eigenschap van vuurvliegjes", vertelt Brouwer. "Die cellen geven lichtpulsjes wanneer er een bepaalde hoeveelheid dioxine wordt ontdekt. Het is net een aan-uitknopje." Toen bij de eerste dioxinecrisis in Nederland een verontreiniging leidde tot ziekte bij kippen, wist niemand waar die vandaan kwam. "Door die vogelziekte ontstond een enorme behoefte aan informatie over de veiligheid van het stukje biefstuk of gebakken ei op je bord. Er bleek een groot tekort aan meetcapaciteit. Ons meetsysteem kwam op het juiste moment", zegt Brouwer.

Tussen Labser en BDS klikte het meteen, met als gevolg dat de laboratoria nu samen een joint venture hebben in Chili voor analyses van dioxine en andere contaminanten, geaccrediteerd door de Raad van Accreditatie. Brouwer: "Er zijn 40 landen die onze techniek in licentie gebruiken, maar we hebben maar één joint venture". Hij onderschrijft verder dat Chili andere landen in Zuid-Amerika op dit vlak een paar passen voor is. Mexico en Brazilië bieden goede kansen, mede door de loftrampet die de Chileense varkenshouders afsteken over de Nederlandse expertise.

Vele mogelijkheden

Labser-directeur Sebastian Meyer Rojas ziet nog veel nieuwe mogelijkheden. Er werken inmiddels 130 mensen bij het bedrijf, dat een laboratorium heeft van 2000 m². "We moeten een totaalpakket aan analyses bieden om onze service goed te positioneren. Certificering van

Labser treedt graag in contact met bedrijven op het gebied van detectie. Zie ook: www.labser.cl, contactpersoon Sebastian Meyer Rojas, sebastian.meyer@labser.cl, of www.bds.nl, contactpersoon Bram Brouwer, bram.brouwer@bds.nl.

bijvoorbeeld vlees leidt tot analyse van voer als maïs. Dit leidt op zijn beurt weer tot analyse van bodem, dan water en dan van pesticidengebruik in andere gewassen. Koepelorganisaties zijn daar nog niet zo actief in hier". Vooral zuivel en vis omschrijft Meyer in dit opzicht als 'matig'.

Meyer is zeer geïnteresseerd in uitbreiding van het analysepakket en wil heel graag meer weten over wat Nederland op dit terrein te bieden heeft via spin-offs van universiteiten bijvoorbeeld. "In de wereld van analyse en detectie moet je steeds voorop blijven lopen", aldus Meyer. Uit dien hoofde is hij erg geïnteresseerd in het komende Center of Excellence van Wageningen UR, waarin voedselveiligheid zo'n grote rol speelt.

Ketenopbouw

Peter Zuurbier vertegenwoordigt Wageningen UR in Latijns-Amerika en is mede door de Chileense dadendrang in Santiago neergestreken. "Het probleem voor de Chileense verwerkers is dat de ketengedachte hier nog niet zo ontwikkeld is. De aanvoer komt van kleine boertjes en van grote, alles door elkaar, dus voedselveiligheid moeten ze goed in de gaten houden. De Chileense overheid benadert dat nog tamelijk defensief in de zin dat men de afwezigheid checkt van een lijst stoffen. In Nederland kijken we naar alle contaminanten en hebben we een volledige infrastructuur op dit terrein; op die manier wordt voedselveiligheid een marketinginstrument", aldus Zuurbier. Ook het omarmen van internationale normen is iets waarbij in Chili

verbetering mogelijk is. Zelf ontwikkelde nationale normen, hoe streng ook, vormen een andere vertrouwensbasis dan internationaal aanvaarde normen. Voor keuringinstellingen en certificeerders biedt Chili beslist kansen, meent Zuurbier.

Voor Wageningen UR is het Center of Excellence een strategische prioriteit. De kennisinstelling heeft nu vaste voet op Latijns-Amerikaanse bodem, nieuwe wetenschappelijke ingangen en toegang tot andere Chileense fondsen. Zuurbier: "Het is de gouden driehoek in optima forma. Met ondersteuning van de Nederlandse overheid behalen we een wetenschappelijk succes en we zien nu al de commerciële spin-off voor bedrijven, zoals op het gebied van agrologistiek". Nederland staat er goed op bij het reconstructiefonds CORFO (geldschietter voor het Center namens de Chileense overheid). Dat biedt prima mogelijkheden voor haalbaarheidsstudies ten behoeve van bedrijven die met een plan komen waarvan de Chileense concurrentiekracht profiteert. Terugkijkend naar het begin van ICE Food: heeft de Wageningse 'noodhulp' op het gebied van dioxine de reputatie van Wageningen UR nog geholpen? Zuurbier meent van wel. Ook de joint venture tussen BDS en Labser is gebouwd op dioxine - een mooi voorbeeld van de kansen die ontstaan uit een crisis.

*Frederik Vossenaar
LNV-raad Buenos Aires*